

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ : ಗದ್ಯ ಪರಂಪರೆ

ಡಾ. ಎಸ್. ಬಿ. ರಾಠೋಡ್¹

ಪೀಠಿಕೆ

ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ಇತಿಹಾಸ ಹೊಂದಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ, ರಂ. ಶ್ರೀ ಮುಗಳ ಕೊಟ್ಟ ರೂಪಕ ಅದ್ಭುತವಾದದ್ದು. ಹಿಮಾಲಯದ ಪರ್ವತರಾಜಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಯಾವದೋ ಒಂದು ನೆಲೆಯಿಂದ ನೋಡುವಾಗ ಕೆಲವು ಉನ್ನತ ಶಿಖರಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಮಂಜು ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾದ ಶಿಖರಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಮಂಜು ಸ್ವಲ್ಪ ಸರಿದಾಗ ನಾವು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಹರಿತ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾದ ಶಿಖರಗಳು ಇರುವದನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ದೂರದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲು ಹವಣಿಸುತ್ತೇವೆ.¹ ಹಾಗೆಯೇ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅತಿ ಮೊದಲಿನ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ನಾವು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯು ಹಿಗ್ಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಂಪರೆ 450 ರ ಆಚೆ ಬಹುಶಃ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಮರೆಯಾದ ಶಿಖರದಂತೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಭಾಷೆಯಾಗಿ ಪ್ರಖರತೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೋಟಿ ಜನ ಕನ್ನಡವನ್ನು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವತ್ತು ಸುಮಾರು ಏಳು ಕೋಟಿ ಜನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಬಾಷೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡುವರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಟಾಲೆಮಿ ಎಂಬ ಗ್ರೀಕ್ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ಬಾದಾಮಿ, ಇಂಡಿ, ಕಲಕೇರಿ, ಮುದಗಲ್ಲು ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ರಿ.ಶ 200ರಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಲರಾಜನ 'ಗಾಥಾಸಪ್ತಸತಿ' ಎಂಬ ಪ್ರಾಕೃತ ಪದ್ಯ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಕರ್ನಾಟ, ಕುಂತಲ ಎಂಬ ದೇಶವಾಚಕ ಶಬ್ದಗಳು ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಣಿನಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. 'ಕರ್ನಾಟ' ಎಂಬುವುದು ಹೇಗೆ ಬಂತು ಹಲವಾರು ಊಹೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

¹ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು (ಹಂಪಿ.ವಿ.ವಿ), ಎಸ್.ಎಸ್. ಕಲಾ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಚಡಚೇರಿ.

ಕರ್ನಾಡು (ಕಪ್ಪುನೆಲದ ನಾಡು) ಕಮ್ಮಿತು ನಾಡು (ಕಂಪುಳ್ಳದೇಶ) ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು 'ಕರುನಾಡು', ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದದ ಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪಾಂತರವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. 'ಕರ್ನಾಡು' ಇದು ಬರಬರುತ್ತ 'ಕನ್ನಡ' ಎಂಬ ರೂಪ ತಾಳಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಎರಡನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.² ಮುಂದೆ ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ 'ಕ್ಯಾನರೀಜ್' ಎಂಬ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಕೂಡ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಗದ್ಯ ಮೊದಲೋ ಪದ್ಯ ಮೊದಲೋ

ಗದ್ಯ ಮೊದಲೋ- ಪದ್ಯ ಮೊದಲೋ ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಗದ್ಯ ಮೊದಲು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಾದರೆ ಪದ್ಯ ಪ್ರಾಚೀನವಾದದ್ದು ವೇದಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿದ್ದು ಅವು ಭಂದೋಬದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ ಮೊದಲು ದೊರೆತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಪದ್ಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಪದ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ರಾಗಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಗದ್ಯ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದು ಹಿಂದುಳಿದಿರಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬಹುದಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಸಂಗತಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ ಇರಬಹುದೆಂದರೆ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಉತ್ತರ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅದುವೇ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಂಠಸ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ "ಗದ್ಯ ವದ್ಯಂ ಪದ್ಯ ಹೃದ್ಯಂ" ಎಂದಾಗಿರಬೇಕು.

ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಕನ್ನಡದ ದಾಖಲೆ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ 450 ರ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ ಇದು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದ ಗದ್ಯವು ಹೇಳಿಕೋಳ್ಳುವಂಥದಲ್ಲ ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಅದೇ ತಾನೇ ಪಂಡಿತರ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗದವರೆಗೆ ಸಿಗುವ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ವಿರಳ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೊರೆತಂತಹ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಗದ್ಯದ ಬಳಕೆ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಬದಾಮಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ತಾಯಿಬೇರಾದ ತ್ರಿಪದಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ತದನಂತರ ದೊರೆತ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಕೃತಿ ಅಂದರೆ ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ ಇದೊಂದು ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಮಲ, ಉದಯ, ಜಯಬಂಧು, ನಾಗಾರ್ಜುನ, ಹಾಗೂ ದುರ್ವಿನೀತರನ್ನು ಹೆಸರಾಂತ ಗದ್ಯಕಾರರೆಂದು ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಕಾಲಿನ ಕಾಲ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಕಾಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವು ಸಿಕ್ಕು ನಾಶವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಊಹೆ. ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ದುರ್ವಿನೀತನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇವನು ಕ್ರಿ.ಶ 6ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಿ ಹೋದ ಗಂಗ ವಂಶದ ದೊರೆ. ಇತನ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯಾದ

ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಶಿಲಾ ಶಾಸನಗಳು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಯಾದ ಭಾರವಿ ಇವನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲವಿದ್ದನೆಂದು 'ಅವಂತಿ ಸುಂದರ ಕಥಾಸಾರ'ವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರವಿಯ 'ಕಿರಾತಾರ್ಜುನಿಯ' ಕಾವ್ಯದ 15 ನೆಯ ಸರ್ಗದ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಇವನು ಬರೆದಿರುವನೆಂದು ಗಂಗ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.³ ಅಲ್ಲದೆ ಇತನು 'ಬೃಹತ್ಕಥೆ' ಹಾಗೂ 'ಶಬ್ದಾವತಾರ'ವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರು ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿಸುವುದು ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ದುರ್ವಿನೀತ ಗದ್ಯ ರಚನಾಕಾರನಾಗಿದ್ದ.

ಶಾಸನ ಗದ್ಯ

ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದಿಂದ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ಐದನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಗದ್ಯಶಾಸನಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ; ಉಳಿದೆಲ್ಲವೂ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪದಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಪೂರ್ವ ಹಳಗನ್ನಡದ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗದ ಒಂದು ರೂಪವು ಇದೆ. ಈ ಶಾಸನದಿಂದ 1-2ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಸುಮಾರು 7, 8, 9ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಗದ್ಯ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡದ ಶಬ್ದಗಳು ದೊರೆತಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ ತದ್ಭವಗಳ ಮಿಶ್ರಣ ಈ ಕಾಲದ ಗದ್ಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿದೆ. 10 ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಪದ್ಯದ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು ತೊರಿದು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅದು ಚಂಪು ಯುಗದ ಸುವರ್ಣಕಾಲ ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಪೊನ್ನ, ಜನ್ನ, ಮುಂತಾದವರ ಪ್ರಭಾವ ಶಾಸನ ಕವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ ಶಾಸನಗಳಿಗಿಂತ ಪದ್ಯ ಶಾಸನಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. 12, 13ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೊದಂತೆ ತೊರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ 15, 16, 17 ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ 18 ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದ್ಯ ಶಾಸನಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಗದ್ಯ ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು, ವೀರಗಲ್ಲು ಮರಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಓಯಿಸಿಸ್‌ಗಳಂತೆ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಮಿನಗುತ್ತವೆ.

ಶಾಸನಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಗೂ ಅನುಕರಣೆಗೆ ಮಾರು ಹೋದರೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಶಾಸನಗಳು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ; ಕನ್ನಡದ ಬಿಗುವಿನಿಂದಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗದ್ಯ ಕೃತಿಯಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ. ಶಾಸನದ ಗದ್ಯ, ಕನ್ನಡದ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿರಿದಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಗದ್ಯ ಕೃತಿ

ಉಪಲಬ್ಧವಾದ ಶಿವಕೋಟಾಚಾರ್ಯನ 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ' ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ. ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳು ಬಲು ಸೊಗಸಾಗಿ ಸಾಗಿವೆ. ದೇಶಿಯ ನಾಣ್ಣಡಿಗಳು, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅಪೂರ್ವ ಪದಗಳು ಜೀವಂತ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳ ಸಮತೂಕ ಇವುಗಳಿಂದ 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ'ಯು 9ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅದ್ವೈತ ಗದ್ಯ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಚಾವುಂಡರಾಯನು 'ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಲಕ್ಷಣ' ಮಹಾಪುರಾಣ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವರೆಗೆ ದೊರೆತವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎರಡನೆಯ ಗದ್ಯ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. 'ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಲಕ್ಷಣ' ಕೃತಿಯು 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ'ಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರೌಢವು ಗಂಭೀರವೂ ಆಗಿದೆ. ವಾಕ್ಯಗಳು ಉದ್ದುದ್ದಾಗಿವೆ. ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತಗಳಲ್ಲಿ ತನಗಿರುವ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಕವಿ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದುದ್ದಕ್ಕೂ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಗದ್ಯ, ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಗದ್ಯ, ಚಂಪೂ ಗದ್ಯ, ವಚನ ಗದ್ಯ, ರಗಳೆ ಗದ್ಯ, ಇವು ಒಂದೊಂದು ಘಟ್ಟವಾದರೆ, ಚಾವುಂಡರಾಯನದು ಇನ್ನೊಂದು ಘಟ್ಟವಾಗಿದೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಥಾ ಗದ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಥಾ ಗದ್ಯ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಗದ್ಯ ವಿಲೀನವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದುರ್ಗಸಿಂಹನ 'ಪಂಚತಂತ್ರ' ಕೃತಿಯು ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯ ಮಿಶ್ರಿತವಾದರೂ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಗದ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಿವೆಂಬುದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ.

ಚಂಪೂ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಗದ್ಯ

ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗದ್ಯವನ್ನು ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪಂಪನು ಹಿತಮಿತ ಮೃದ ವಚನಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದವನು. ದೇಶಿಯ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯ ಶೈಲಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ನಾವು ಅವರ ಗದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪಂಪನ ತರುವಾಯ ಬಂದ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಗದ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ರುದ್ರಭಟ್, ಹರಿಹರ, ಜನ್ನ, ಷಡಕ್ಷರದೇವ ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾತ್ರ ತುಂಬಿದೆ. ದುರ್ಗಸಿಂಹ, ನಯಸೇನರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಷ್ಟತೆ, ಸರಳತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. 'ಪಂಚತಂತ್ರ'ದಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಗದ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚು ಕಥಾ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದನ್ನು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇವರ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಣಡಿಗಳು, ಜಾಣ್ಣಡಿಗಳು ಇವೆ. ನಯಸೇನನ 'ಧರ್ಮಾಮೃತ'ದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದ್ದು ಕೃತಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ವಚನ ಗದ್ಯ

ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯಕ್ಕೆ ವಚನಗಳು ಒಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕಾಣಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಲಯವಿದೆ, ಮಾಧುರ್ಯವಿದೆ, ಪ್ರಾಸವಿದೆ, ಅಲಂಕಾರಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಚನಗಳು ಪದ್ಯ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದುದೋ ಅಥವಾ ಗದ್ಯ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದುದೋ ಎಂಬ ಗೊಜಲು ಉಂಟಾಗುವುದು ಸಹಜ. ಇವು ಗದ್ಯವೆಂದೋ, ಪದ್ಯವೆಂದೋ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಮಾದರಿ ಎಂದು ಹಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಮತವನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಚನಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದಂತೆ; ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟಾದ ಗಾದೆ ಮಾತಿನಂತೆ ಸೂತ್ರಬದ್ಧವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು, ಉಪಮೆಗಳು ಮಾತಿನ ಹಿತ-ಮಿತ ಪುನರಾವರ್ತನೆ, ಕಠೋರ ನುಡಿಗಳು, ಇವುಗಳಿಂದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಂದಿಗೂ ತನ್ನ ಚೆಲುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ರಗಳೆ ಗದ್ಯ

ಹದಿಮೂರನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಹರಿಹರನ ರಗಳೆ, ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹಿರಿದಾದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಪದ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೇ ಗದ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕಥಾವರ್ಣನೆ ರಗಳೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಚಂಪೂವಿನ ಕೊಂಡಿಯಂತಿದ್ದ ಗದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ದೊರೆತಿದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ವಚನಗಳ ದೋರಣೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ತಾನೆ ಬಳಸಿ, ರೂಢಿಸಿದ ರಗಳೆಯ ದೋರಣೆ, ಇವೆರಡರ ಸಂಗಮದಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಗದ್ಯವನ್ನು ಹರಿಹರನ ಹೃದಯವಾಗಿದೆ. ಮೊದ ಮೊದಲಿಗೆ ಒಪ್ಪದ ಹಿರಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಬಳಗ ತದನಂತರ ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಫಲತೆ ಹೊಂದಿದ್ದು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗದ್ಯ ರಚನೆಯ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಗೆ ಹರಿಹರನು ಸೇರುವನು.

ಹಸ್ತಿಮಲ್ಲನ ಪೂರ್ವ ಪುರಾಣಕ್ಕೂ ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸ್ಥಾನವಿದೆ. 14ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಗದ್ಯದ ಒಂದು ಮಾದರಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇವನ ಕಾವ್ಯ ಪಂಪನ ಆದಿಪುರಾಣದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಗದ್ಯರೂಪ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ಗದ್ಯ ಸುಲಭವೂ, ಸರಳವೂ ಆಗಿದೆ. 14ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ 17ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೃಷಿ ಕುಂಠಿತಗೊಂಡಿತ್ತು. ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಗದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ಯಾವ ಗದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೊಚರಿಸುವದಿಲ್ಲ.

17-18ನೆಯ ಶತಮಾನ ಗದ್ಯ ಕೃತಿ

17ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕವಿಗಳು ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದರು, ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದವರು ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ. ಇವರು ಭಾಗವತ ಧರ್ಮದ

ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಂತಲಿಂಗ (1672) ತಿರುಮಲಾರ್ಯ (1672) ಚಿಕ್ಕೊಪಾಧ್ಯಾಯ ಈ ಕಾಲದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗದ್ಯಕಾರರು.

17-18ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ 'ಬಖೈರು ಕೈಪಿಯತ್ತ' ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗದ್ಯಕೃತಿಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಬಖೈರುಗಳು ಗದ್ಯ ಶೈಲಿ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಅಂಶ ತುಂಬ ಉತ್ತಮ ಶೈಲಿಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಬಖೈರುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹಗಳಾದುದಾಗಿವೆ. 18-19 ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಪುಲವಾಗಿ, ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗದ್ಯಸಾಹಿತ್ಯದ 'ಸುವರ್ಣಯುಗ' ಎಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂಜರಾಜ, ದೇವಚಂದ್ರ, ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ, ಮುದ್ದಣ ಮೊದಲಾದ ಗದ್ಯ ಲೇಖಕರು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶ್ರೀಮಂತ ಗೊಳಿಸಿದರು.

ಕೆಂಪು ನಾರಾಯಣನ 'ಮುದ್ರಾಮಂಜೂಷ' ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಮುಪ್ಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಕಥಾ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಗದ್ಯವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. 19ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಗದ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂಬೆಳಕಾಗಿದೆ. ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳು ಗದ್ಯಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಬೈಬಲ್ ಗ್ರಂಥ ಸುಮಾರು 1827 ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. 1865 ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶಿತ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆ ಉದಯವಾಯಿತು. ಮದ್ರಾಸ್ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಿಟಲ್ ಅವರು ಅಪಾರವಾದ ಶ್ರಮದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿನ ನಿಘಂಟುಗಳು ಹೊರಬಂದವು. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ರೈಸ್' ಅವರು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ 1879 ರಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಹೊರತಂದರು.

ಮಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಬಳ್ಳಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿದೇಶೀಯ ಮಿಷನರಿಗಳು ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ 1827ರ ವೇಳೆಗೆ ಬೈಬಲಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಅನುವಾದ ಹೊರ ಬಂದವು. ಮಂಗಳೂರಿನ ಭಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್‌ನಿಂದ ಅನೇಕ ಹಳಗನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳು ಅಚ್ಚಾಗ ತೊಡಗಿದವು. ಇವುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ, ಮುದ್ರಣಾಲಯದಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಬಹು ಬೇಗ ಪ್ರಚಾರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಆಧುನಿಕ ಗದ್ಯ

ಮುದ್ದಣ್ಣನಿಂದೀಚೆಗೆ ಅಂದರೆ 20-21ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಅನೇಕ ಸಮರ್ಥ ಲೇಖಕರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಗದ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಜಸ್ಥಾನ ದೊರಕಿದ್ದು 20-21ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಗದ್ಯದ ಗೊಳಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಗದ್ಯಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸ್ಥಾನಮಾನದಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ

“ಅತ್ತೆಗೊಂದು ಕಾಲ ಸೊಸೆಗೊಂದು ಕಾಲ” ಎಂಬ ಗಾದೆ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಗದ್ಯವಂತೂ ಜಗತ್ತಿನ ನಾನಾ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಸಾರಸತ್ವವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಂಡು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಸಮೃದ್ಧ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆಯ ಸಂಕೇತವಿಲ್ಲದೆ ಬಿಂಕು ಬಿಗುಮಾನವಿಲ್ಲದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಪರ್ಶಿಯನ್, ಅರೆಬಿಕ್ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಸಲಿಸಾಗಿ ಶಬ್ದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ರಕ್ತಗತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಲೋಕಭಾಷೆಯಾಗಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ಎಂಬ ದೇಜೆಗೌ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತಕರು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಎರಡೂ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಗದ್ಯಕಾವ್ಯ ಇನ್ನೊಂದು ಪದ್ಯಕಾವ್ಯ. ಛಂದಸ್ಸುಳ್ಳದ್ದು ಪದ್ಯ, ಛಂದಸ್ಸು ಇಲ್ಲದ್ದು ಗದ್ಯ. ಆದರೆ ಗದ್ಯವಾಗಲಿ ಪದ್ಯವಾಗಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಯ, ರಸ, ಧ್ವನಿ, ಅಲಂಕಾರ, ಮುಂತಾದವುಗಳು ಎಡರಲ್ಲೂ ಇದ್ದರೆ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೆರಗು. ಗದ್ಯ ಆಲೋಚನಾ ಪರವಾದರೆ ಪದ್ಯ ಭಾವ ಪ್ರಧಾನವಾದದು. ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ಹರಿಯುವ ನದಿಯನ್ನು ಗದ್ಯವೆನ್ನುವುದಾದರೆ, ಭೋರ್ಗರೆಯುವ ಜೋಗದ ಜಲಪಾತಕ್ಕೆ ಪದ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯ ಇವೆರಡು ಭಾಷೆಯ ಎರಡು ಮುಖಗಳು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಹಾಗೂ ಸರಳತೆ, ಸುಲಭತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮೊದಲು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕುವುದು ಕಷ್ಟಕರ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಗಮ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪದ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಗ್ರೀಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಗ್ರಂಥಗಳು ಪದ್ಯ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಅನಂತರ ಗದ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆದದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ದೊರೆಯುವುದು ಗದ್ಯ ಶಾಸನ ಆದರೆ ಕುಟ್ಟುವ, ಬಿಸುವ ಹಾಗೂ ಕೋಲಾಟ, ಜೋಗುಳ, ಲಾಲಿಪದ ಮುಂತಾದ ಹಾಡುಗಳು ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ಇರಲಿವೆ? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದಾಗ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಉಗಮ ಪದ್ಯದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವುದು ಶತಸಿದ್ಧ. ಆಗ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳೆಯಲು ಅಷ್ಟೊಂದು ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗದ್ಯ ಬರೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 20-21 ನೆಯ ಶತಮಾನ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಹಳ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಹಿಂದಿನ ಇಂದಿನ ಎಲ್ಲ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಿರಾಮ ಇಟ್ಟಿದ್ದು ನಿಜ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣೆಗಳು

1. ಮುಗಳಿ. ರಂ.ಶ್ರೀ. (1985). ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳು. ಉಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ., ಮೈಸೂರು, ಪು.ಸಂ. 1
2. ಮೇಲಿನದೇ., ಪು.ಸಂ. 4
3. ಮುಗಳಿ. ರಂ.ಶ್ರೀ. (1968). ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ನವದೆಹಲಿ. ಪು.ಸಂ. 20

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಮುಗಳಿ. ರಂ.ಶ್ರೀ. (1985). ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳು. ಉಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು.
- ಮುಗಳಿ. ರಂ.ಶ್ರೀ. (1968). ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ನವದೆಹಲಿ.
- ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಆರ್. (1974). ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ. ಸಂ.3, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ನಿಂಗಣ್ಣ ಚಿ.ಸಿ. (2010). ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೋಶ, ಸಿದ್ದಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ.
- ರಾಜಪ್ಪ ದಳವಾಯಿ. (ಸಂ). (2008). ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೋಶ. ದಳವಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.